

V rámci zimného zvykoslovia sa u nás uchovávala a odovzdávala v rodinách a spoločenstve tradícia chodenia ľudových postáv Mikulášov v období 5. a 6. decembra.

Predvianočné obdobie adventu bolo vyplnené i prácami v stodolách, kde chlapi mlátili obilie a zo slamy robili povriesla. V podvečer Mikuláša chodili po dedine mládenci oblečení do postavy slameňáka. Mali na sebe konopné „gace“ a košele vypchaté slamou a opásaní boli povrieslami. Ich úloha bola magická a znamenala želanie hojnej úrody od matky zemi v spojení s mytologickou mužskou plodivou silou. Novšie doplnenie tejto masky spočívalo v oblečení obrátených kožuchoch vypchatých slamou / medvedí / a opásaných reťazou so zvoncom. Až do 50. rokov 20. storočia chodili títo „mikouáši“ dovnútra do domácností. So sebou nosili snop raže, ktorý v dome mlátili „až biva dímava“. V polovici 20. storočia začali s medvedom chodiť mládenci prezlečení za kuchárky a v domoch rozhadzovali múku a šrot. Sami pamätníci konštatujú, že aj keď masky robili neporiadok, domácim to neprekážalo, pretože v domoch sa robili vnútorné poľnohospodárske práce a spracovávanie poľnohospodárskych produktov a taktiež domy ešte neboli tak zariadené nábytkom a kobercami.

Do Radošoviec chodili aj „mikouáši z prespolá“, pričom medzi skupinami dochádzalo k potýčkam. Podstatou týchto obchôdzok je dávny staroslovanský kult predkov, boj svetla a tmy, leta a zimy, dobra a zla, ktorý stratil pôvodný význam a zo zvyku sa stala zábava.

Pod vplyvom cirkvi sa v stredoveku vytvorila podľa legendy o sv. Mikulášovi nová forma obchôdzok s obdarovávaním detí a prenikla aj do ľudových tradícií. Obraz čerta „prevzala“ cirkev z podoby antického satyru, aby tak zosobnila zlo. Súčasní mikulášski aktéri si kostýmy dopĺňajú kúpou

Mikouáš

strašidelných masiek z rôznych filmov.

V 70. a 80. rokoch 20. storočia pod ideologickým vplyvom organizovali školy v období pred zimnými prázdninami posedenie pod jedličkou, kde hlavnou postavou bol Dedo Mráz so Snehulienkou, ktorý rozdával darčeky deťom.

V rodinách sa však aj napriek tomu naďalej udržiaval zvyk odarovávania detí Mikulášom, ktorý nosil sladkosti a ovocie do vyčistených topánok v okne. Staré mamy a krstné mamy nosili deťom darčeky a tento zvyk dodnes nazývajú „nosiť Mikouáša“.

Od konca 20. storočia dodnes sa v obci organizuje celoobecná slávnosť pre deti,

Mikuláš s anjelmi a čertami prichádzajú na voze ťahanom koňmi do centra obce, kde sa uskutoční obdarovávanie detí.

Mikulášske vystrájanie mládenčov sa vyskytuje pravdepodobne už len na severnom Záhorí, najmä v obciach Radošovce, Radimov a Unín. Charakter záhoráckeho „Mikouáša“ v sebe spája dobro – sv. Mikuláša biskupa, ktorý žil v 4. storočí a zlo v jeho najčistejšej podobe – v čertovi. Je to symbol ľudskej životnej skúsenosti, že nikto nie je uchránený pred pôsobením zla v jeho rôznych podobách.

Miroslava Kučerová

Kalvária vo Vieske

Myšlienka vybudovať kalváriu vznikla v r. 2014 pri príležitosti 50. výročia od postavenia kaplnky Sedembolestnej Panny Márie vo Vieske. Vtedy obnovenú kaplnku požehnal pomocný biskup Bratislavskej arcidiecézy Jozef Haľko. Tomuto zámeru bol pozitívne naklonený aj správca farnosti Viliam Tuma, lebo podľa jeho slov „každá väčšia farnosť by mala mať svoju krížovú cestu.“ Vnímali sme to najmä na Veľký piatok pred Veľkou Nocou, kedy sa ľudia i z našej obce vo väčšom počte zúčastňovali na krížových cestách v okolitých mestách v Skalici alebo v Šaštíne. Vybudovanie kalvárie bolo náročné i z finančného hľadiska, preto v decembri 2016 boli oslovení obyvatelia Viesky prostredníctvom informačného letáku o zámere vybudovať také dielo. Bolo v ňom napísané, aby sme pokračovali v tom, čo robili naši rodičia a zveľaďovali to, čo sme od nich dostali: živú vieru, skutky dobročinnnej lásky a pomoci...tak, ako spievame v ľudovej piesni: „KDE OTEC STÁT OSTAŤ – ODTÁT SCEM KRÁČAŤ DÁĽ.“ Začiatok bol taký, ako sa na krížovú cestu, patrí – farnosť, obec sa rozdelila na dva tábory. Veľké nadšenie vs. odsúdenie - „Načo? ...Kto sa tu chce realizovať? ...My to tu nechceme!“ Po opakovaných útokoch nadšenci od tohto zámeru upustili. Za to, že to tak nezostalo, patrí vďaka povzbudzujúcim slovám niektorých ľudí. Oslovili sme Obecne zastupiteľstvo so žiadosťou o vybudovanie diela. Odpoveď bola kladná, i keď niektorých ľudí zaskočila podotázka či budú chcieť od obce aj peniaze. Už s odstupom času môžeme skonštatovať, že kalvária má pre svoj duchovný rozmer veľký význam pre farnosť a pre obec je to isté zviditeľnenie. Tieto nálady napokon rozptýlil starosta Vladimír Kočárik, ktorý bol ochotný vždy vyjsť v ústrety. Bolo treba vybrať prevedenie, ktoré by najlepšie zapadlo do tohto priestoru. Navštívili sme niektoré predajne v Poľsku, krížové cesty vo farnostiach, no najviac sa nám zapáčila v Biňovciach. S výberom a svojimi radami boli nápomocní aj naši rodáci akademický sochár, reštaurátor Milan Flajžik a grafický dizajner Milan Mikula. Priestorovú vizualizáciu spracoval architekt Juraj Mocker. Jeho viaceré návrhy boli zverejnené 30. 4. 2017 na verejnej prezentácii v Dome nádeje vo Vieske. Povzbudení reakciami ľudí na prezentácii sa myšlienka začala premieňať na skutočnosť hneď na nasledujúci deň 1. 5. 2017 – sviatok sv. Jozefa, robotníka. Bol odstránený starý plot, oddeľujúci kaplnku od cintorína. Na posunutie plota sa podujali bratia Jozef a Andrej Volek. Jednotlivé zastavenia zamerl v priestore Peter Rajčák, čím začal svoju nezištnú pomoc. Veľké znepokojenie

(aspoň na facebooku) vzniklo ohľadom zelene. Sedem starých rozrastených tují nebolo možné zakomponovať do priestoru ani po konzultáciách so záhradníkmi, preto boli s povolením OÚ odstránené. Ako náhrada bolo vysadených 128 stromčekov - Tis obyčajný. Neskutočne tvrdú zem pri kopaní základov okúsili aj naši duchovní p. farár Viliam Tuma a p. kaplán Marek Budaj, čo zanechalo stopy na ich dlaniach. Zakopanie elektroinštalácie a osvetlenie týchto zastavení si zobrali na starosť elektrikári Štefan Dobrovodský a Peter Šebesta, ktorým boli nápomocní i naši mladí. Materiál sponzorsky poskytol p. Ladislav Regásek z Oreského. Do centra kalvárie bol premiestnený kríž, ktorý dali postaviť manželja Jozef a Rozália Mikušovi z rodu Husárov v roku 1918. Na jeho 100. výročie bol premiestnený už na svoje tretie miesto. Pri jeho premiestňovaní a návoze materiálu bolo nápomocné i miestne poľnohospodárske družstvo. Nový vzhľad krížu dal p. Martin Horinka z Unína. Stavť jednotlivé zastavenia prišli ochotní murári Ján Hurban, Štefan Turan, Ján Lukáč, Ján Kocian, Ján Sloboda a iní. Pokrývačské práce a čokoľvek z dreva urobil Marek Dobrovodský. Práce na kalvárii prerušila až zima. Keď opadli snehy, pred Domom nádeje zaparkoval nákladniak s kameňom na chodník a to bolo znamenie, že pokračujeme. Dielo by sa nedalo dokončiť bez finančnej podpory ľudí z obce, niektorých podnikateľov a aj cezpoľných prispievateľov. Starší ľudia, prechádzajúc vedľa brigádnikov si povzdychli „co už já, já sa možu za to a za vás enem modliť“. Možno pre niekoho je to klišé veta, ale bez týchto ľudí a ich

modlitieb by to nebolo možné vôbec. Kameň na chodník pokladali murári na čele s Jánom Hurbanom. Napriek svojim zdravotným ťažkostiam a plánovanej operácii si zobral za svoje dokončiť pokládku v stanovenom čase a tým môže byť vzorom pre mladšiu generáciu, aby sme vedeli priložiť nezištnu ruku k spoločnému dielu a nemali pohľad upriamený len do svojho dvora. Medzi posledné úpravy patrila fasádna omietka, na čom majú zásluhu i murári a nadšenci z mladšej generácie. Zaujímať tu neboli spomenutí všetci brigádnici a finanční prispievatelia, ale pre nich platí známy výrok, že budú mať väčšiu odmenu v nebi a povedané po našom „PAN BŮ ZAPUAC!“ Termín požehnaní kalvárie bol určený na hody vo Vieske 16. 9. 2018 s hodovou sv. omšou o 14,00 hod, ktorú slávil p. biskup Jozef Haľko. Bola to jedinečná udalosť pre našu obec, farnosť, ale i okolité dediny. Dosvedčuje to veľká účasť na slávnosti a množstvo mladých oblečených do nášho kroja. Svätú omšu hudobne doprevádzala dychovka Uničanka a miestny chrámový zbor. Organizačne slávnosť zabezpečovali už tradične naši hasiči z Radošovíc a Viesky. Okrem duchovných zážitkov sa hostia i domáci posilnili dobrým vínom a koláčmi, čo napiekli ženy vo Vieske. Po slávnosti p. biskup pre rádio Lumen použil slová Pavla Straussa „čo nič nestojí – za nič nestojí“ a to, že Boh nás často prostredníctvom problémov, kritikov a nezáujmom o veci testuje a pýta sa: „MYSLÍŠ TO VÁŽNE, ALEBO CHCEŠ PREJSTĚ PO KRÍŽOVEJ CESTE LEN AKO PO PROMENÁDE?“ A tak, napriek námahe a problémom sa podarilo vytvoriť nádherné miesto – oázu pokoja, kde môže každý načerpať silu, lebo „LÁSKU BEZ KRÍŽA NENÁJDEŠ A KRÍŽ BEZ LÁSKY NEUNESIEŠ!“

Jozef Chrenka

Miestna štatistika

V tomto príspevku prinášame prehľad najfrekvencovanejších priezvisk v našej obci, teda počet osôb, ktoré sú nositeľmi uvedených priezvisk a najčastejšie a najobľúbenejšie ženské a mužské krstné mená, ktoré dávajú a dávajú u nás rodičia svojim deťom.

Priezviská

81 Kudláč, 67 Mikula, 42 Rajčák, 41 Polák, Pollák, 39 Flajžik, 34 Vávra, 32 Ivánek, 27 Baláž

25 Madák, 24 Mikuš, Mikúš, 21 Fila, 20 Volek, 19 Pekar, 16 Kučera, 16 Štepanovský, 16 Prokeš, 15 Šebesta, 15 Sloboda, 15 Kocian, 13 Matúš, 12 Pobuda, 12 Cáfal, 11 Šrámek, 10 Hufta.

Krstné mená

71 Mária, 53 Anna, 27 Jana, 24 Štefánia, Štefana, 23 Zuzana, 22 Katarína, 21 Jozefa, Jozefína, 20 Veronika, 18 Elena, Helena, Ella,

18 Monika, 17 Alena, 16 Kristína, 15 Eva, 14 Martina, 13 Andrea, 12 Klára, 12 Pavlína, Paulína, 11 Lucia, 11 Emilia, Emily, Amélia, 11 Marta, 11 Petra, Petronela, 10 Lenka, 10 Oľga, 10 Dominika.

86 Jozef, 66 Ján, 65 Peter, 36 Štefan, 36 Martin, 32 Pavol, Pavel, 31 Marián, Marian, 28 Milan, 27 Miroslav, 23 Marek, 23 Michal, 22 Vladimír, 20 Tomáš, 18 Anton, 18 Andrej, 18 Juraj, 16 Ondrej, 16 Stanislav, 15 Adam, 14 Lukáš, 13 František, Ferdinand, 12 Richard, 12 Patrik, 10 Filip.